

Erityisasiantuntija Mari Pajula

Hallintovaliokunta tiistai 12.11.2025 klo 11.45 / HE 16/2025 vp/ Asiantuntijapyyntö

**STM:N TÄYDENTÄVÄ ASiantuntijalausunto HALLINTOVALIOKUNNALLE;
HE EDUSKUNNALLE UUTTA RAHAPELIJÄRJESTELMÄÄ KOSKEVAKSI
LAINSÄÄDÄNNÖKSI
(HE 16/2025 VP)**

Hallintovaliokunta on pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriöltä (STM) asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle uutta rahapelijärjestelmää koskevaksi lainsäädännöksi. Tämä lausunto täydentää muutaman keskeisen pelihaittoihin liittyvän teeman osalta sosiaali- ja terveysministeriön aiempia kannanottoja hallintovaliokunnalle pelihaittoja koskevista kysymyksistä. STM on toimittanut valiokunnalle 13.5.2025 asiantuntijalausunnon, ja osallistunut sisäministeriön 14.10.2025 ja 5.11.2025 valiokunnalle toimittamien kannanottojen valmisteluun pelihaittoja koskevien kysymysten osalta.

Keskitetty pelaamisen hallinta

Keskitettyjen, yhtä aikaa kaikkea järjestelmän sisällä tapahtuvaa pelaamista koskevien hallintatyökalujen osalta STM täydentää aiempia kannanottoja korostamalla, että keskitettyjä pelaamisen hallinnan työkaluja on mahdollista toteuttaa useilla erilaisilla malleilla. Keveimmillään keskitettyjen hallintatyökalujen mahdollistaminen (esimerkiksi tappiorajat) voisi tapahtua vapaaehtoiseen käyttöön perustuen ilman erikseen määriteltäviä enimmäismääriä, jolloin käyttö ja rajojen määrittely jäisi puhtaasti pelaajan itsensä harkittavaksi. Tällaisenaankin keskitetty malli olisi toimiluvanhaltijakohtaista mallia tehokkaampi ja pelaajaystävällisempi, eikä sillä olisi kanavointia merkitsevästi heikentävää vaikutusta. Päinvastoin kokonaisvaikutus voisi olla kanavointia tukeva, kun pelaajilla olisi erilaisia välineitä hallita omaa pelaamistaan. Ruotsissa on näyttöä siitä, että totaalinen peliesto (Spelpaus) on tarpeellinen työkalu, mutta osa käyttää sitä varmuuden vuoksi, paikkaamaan kevyempien työkalujen puutetta.

Teknisesti tappiorajoitukset voi toteuttaa esimerkiksi niin, että toimiluvanhaltijat olisivat vastuussa siitä, että ne tarkistavat jokaisen ostotapahtuman yhteydessä valvonnan järjestelmästä pelaajan tappioiden saldon tai tekevät tietylle summalle varauksen tappiorajan saldoon valvovan viranomaisen ylläpitämään rekisteriin. Toinen vaihtoehto on malli, jossa valvova viranomainen seuraa eri pelioperaattoreilla tapahtuvia pelitapahtumia ja ilmoittaa rajoituksen täytyessä pelioperaattoreille henkilön rajan täyttymisestä. Ajantasaista, VM:n johtamassa toimeenpanohankkeessa jo tehdyt tietojärjestelmäratkaisut huomioivaa arviota aikataulu- ja resurssitarpeesta ei ole. PAF:in Precio Fishbone AB:llä aiemmin teettämässä [selvityksessä](#) arvioidaan, että keskitetyn pelirajoitusratkaisun rakentaminen vaatisi 6 henkilön 6 kuukauden työpanoksen.

Jotta keskitetyt ratkaisut olisivat mahdollisimman tehokkaita, olisi tarpeen lyhentää toimiluvanhaltijoilta valvontaan siirrettävän pelidatan siirtoviivettä, joka on hallituksen esityksessä varsin pitkä. Ehdotetun 45 §:n mukaan tiedot tulisi olla viranomaisen saatavilla kohtuullisen ajan sisällä rahapelin päättymisestä. Kohtuullisena aikana voitaisiin säännöskohtaisten perustelujen mukaan pitää noin kahden viikon aikaa. Tanskassa toimiluvanhaltijat toimittavat pelitapahtumatiedot valvojalle lähes reaaliaikaisesti.

Pelaamisen hallintatyökalujen lisäksi keskitettyjen kulutustietojen mahdollistaminen pelaajien käyttöön tukisi haittojen ehkäisyä ja palvelisi pelaamisen hallintaa ilman negatiivista vaikutusta kanavointiin. Teknisesti tämä olisi mahdollista joko valvonnan tai pelihaittarekisterin kautta. Tietojen tarjoamista koskevassa selvitystyössä ei ole noussut suoranaista lainsäädännöllistä estettä sille, että palvelu voitaisiin toteuttaa pelihaittarekisterin kautta, mutta toteuttamista edistäisi palvelun tunnistaminen laissa. Tämä voisi tapahtua esimerkiksi mainitsemalla palvelu pelihaittarekisterin käyttötarkoituksen yhteydessä (99 §). Edellä mainittu toimiluvanhaltijoiden tietojen toimittamisen viiveen uudelleenarviointi peli- ja pelitilapahtumien osalta mahdollistaisi ajantasaisemmat, pelaajia paremmin palvelevat kulutustiedot.

Asetustasoinen sääntely rahapelihaittojen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi

Erityisesti jos uudistus ei mahdollista edellä käsiteltyjen totaalista peliestoa monipuolisempien keskitettyjen välineiden tarjoamista, nousevat hallituksen esityksen mahdollistamat toimiluvanhaltijakohtaiset tappiorajoitukset (31 §:n 5 momentti ja 32 §:n 2 momentti) tärkeäksi osaksi haittojen ehkäisyä ja yhtenäisten käytäntöjen edistämistä pelaajien suojelussa. Sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimiva rahapelien haittariskien ja haittojen arviointiryhmä laatii parhaillaan suosituksia hallituksen esityksen mukaisten pelaajien suojelua koskevien lakisääteisten velvoitteiden (mm. 34 §:n mukainen huolenpitovelvollisuus sekä 31 §:n 6 momentin ja 32 §:n 3 momentin velvoitteet toimiluvanhaltijoille tarvittaessa rajoittaa pelaamista) toimeenpanosta. Arviointiryhmän lisäksi valmistelussa on noussut rahapelitoimialankin taholta huolta siitä, että ilman velvoittavia määräyksiä pelaajien suojelusta riittäviä ja yhtenäisiä toimintatapoja on tuskin mahdollista saavuttaa. Ehdotettu lainsäädäntö ei mahdollista velvoittavien määräysten antamista.

Ehdotetun lain 31 §:n 5 momentin ja 32 §:n 2 momentin mukaisista enimmäistappiorajoista säätämällä olisi mahdollista osaltaan yhtenäistää toimialan käytäntöjä ja varmistaa toimivat yhtiökohtaiset käytännöt pelaamisen rajoittamiseksi tappiorajojen osalta. Näin voitaisiin merkittävästi vähentää niitä riskejä, joita itsesääntelyyn varaan luottavaan malliin sisältyy, ja keventää toimialan määrittelytaakkaa keskeisissä haittojen ehkäisyn kysymyksissä. Näin voitaisiin myös vähentää toimiluvanhaltijoiden riskiä joutua sanktioiden kohteeksi ja selkeyttää valvontaa. Valvova viranomainen arvioi toimien lainmukaisuutta, ja sillä on hallituksen esityksen mukaan valtuudet määrätä sanktioita, mikäli se katsoo, että velvoitteita ei ole noudatettu riittävällä tasolla.

Tappiorajoja koskevien asetuksenantovaltuuksien käyttöönotto varmistaisi ja selkeyttäisi osaltaan myös pelaamista rajoittavia toimia, joita tietosuoja-asetuksen 22 artikla rajoittaa automaattisten päätösten osalta. Tällä hetkellä ei näyttäisi olevan täyttä selvyyttä siitä, millainen pelaamisen rajoittaminen olisi mahdollista tietosuoja-asetuksen 22 artiklan automaattiselle päätöksenteolle asettamien rajoitusten puitteissa. Riskinä on, että riittävän ajantasainen ja varhainen puuttuminen ei ole käytännössä mahdollista. Pelaamisen oikea-aikainen rajoittaminen (esimerkiksi pelitilin tilapäinen sulkeminen) on haittojen ehkäisyn näkökulmasta keskeinen toimi. Esimerkiksi tilanteessa, jossa pelaajan tappiot indikoivat vahvasti pelaamisen riistäytymistä hallinnasta, viiveellä tapahtuva toimi ei ole tehokas. Tarve aktivoituu usein yöaikaan tai viikonloppuna, jolloin toimiluvanhaltijoilla ei yleensä ole henkilöä arvioimassa tilannetta.

Nuoret aikuiset

Sekä keskitetyt ratkaisut, että asetustasoisten tappiorajojen käyttöönotto mahdollistaisivat nuorten aikuisten huomioimisen erityisenä rahapelihaittojen riskiryhmänä. Esimerkiksi ahvenanmaalainen PAF

ja ruotsalainen Svenska Spel tarjoavat tällä hetkellä nuorille matalampia kulutusrajoja. Hallituksen esityksessä korostetaan nuoria riskiryhmänä, mutta nuorten suojelu jää yhtiöiden harkinnan varaan.

Markkinointi

Markkinoinnin osalta STM täydentää aiempia lausuntoja viittaamalla tuoreeseen Helsingin yliopiston julkaisemaan väestökyselytutkimuksen tulosraporttiin. Valtaosa kyselyyn vastanneista halusi kieltää tai rajoittaa rahapelimarkkinointia uudessa järjestelmässä. Valtaosa vastaajista toivoi markkinoinnin täyskieltoa tai merkittävää rajoittamista. Raportin valossa kansalaisten suhtautuminen markkinointikanavia lisääviin muutoksia olisi kielteinen ([Rahapelaaminen ja rahapelihaitat järjestelmän muuttuessa. Tulosraportti 2025](#)).

Tietojärjestelmät

Pelihaittarekisterin osalta sisäministeriön 14.10.2025 valiokunnalle toimittamassa vastineessa ehdotettu tarkennus 100 §:n tiedonsaantioikeuksiin olisi osaltaan tärkeä, jotta tietojärjestelmien kehittämiseen liittyvät riskit voidaan minimoida. Valvonnan kanssa saman tietojärjestelmän hyödyntäminen pelihaittarekisterin pääasiallisena koontipaikkana arvioidaan olevan taloudellisin ja osapuolia vähiten kuormittava ratkaisu. Esitetty muutos ei laajentaisi tiedonsaantioikeuksia, mutta varmistaisi toimivien tietojärjestelmäratkaisujen käyttöönoton.

Pelihaittatyön rahoitus

STM viittaa valiokunnalle 13.5.2025 toimittamaansa lausuntoon, ja toteaa lisäksi, että julkisen talouden suunnitelmasta 2026–2029 puuttuneesta, hallituksen esityksen mukaisesta pelihaittatyön rahoituksesta valmistellaan esitys julkisen talouden suunnitelmaan 2027–2030.